

ชื่อวิทยานิพนธ์ : รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัย : นายปกรณ์ มหากันธา

ปริญญา : พุทธศาสนาดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระใบฎีกาเสน่ห์ ญาณเมธี,ดร. นธ.เอก, พธ.บ. (ศาสนา),
B.A. (Religion) M.A. (Philosophy), Ph.D. (Philosophy)

: ดร.ไพฑูรย์ รื่นสัตย์ ป.ธ.๗, ศน.ม.,
M.Phil., Ph.D. (Buddhist Studies)

: รศ.อุเทน ปัญญา ค.บ. เกียรตินิยม, ค.ม. (วิจัยการศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : 16 มีนาคม ๒๕๕7

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาหลักการบริหารองค์กรตามแนวทางพระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล และ ๓) เพื่อสร้างรูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ทำการศึกษาความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลและจากแบบสอบถาม เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนทั่วไป ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดลำพูน จำนวน ๕๘ แห่ง (ใน ๘ อำเภอ) จำนวน ๔๗๔ คน (เป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๗๔ คน และประชาชนทั่วไป ๓๐๐ คน) และทำการสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง จำนวน ๕ รูป/คน ในจังหวัดลำพูน

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

หลักพุทธธรรมในการบริหารองค์กร ตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ อธิปไตย 3 องค์ ๔ พรหมวิหาร ๔ อิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ อปปริหานิยธรรม ๗ สัมปยุตธรรม ๗ หลักราชาธรรม 10 หรือ ทศพิธราชธรรม และหลักจักรวรรดิวัตร

หลักการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักธรรมาภิบาล ปรากฏในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดหลักการปฏิบัติไว้ ๖ หลัก ได้แก่ ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ และ ๖) หลักความคุ้มค่า

ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามหลักพุทธธรรม และหลักธรรมาภิบาล กลุ่มผู้บริหาร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ระดับเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับมากทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักอิทธิบาท ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสัมปยุตธรรม ๗ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และน้อยที่สุดคือ หลักความโปร่งใส ตามลำดับกลุ่มประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เชิงพุทธบูรณาการ ระดับเกณฑ์ประเมิน อยู่ในระดับมากทุกรายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักอิทธิบาท ๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ หลักพรหมวิหาร ๔ หลักสัปปุริสธรรม ๗ หลักคุณธรรม หลักความ คัมค่า หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส และน้อยที่สุดคือ หลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ขณะเดียวกันกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ของจังหวัดลำพูน จำนวน ๕ รูป/คน มีความเห็นที่ สอดคล้องกัน ในการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการในการบริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หลายหัวข้อธรรม ได้แก่ ไตรสิกขา สมาธิ ๗ สังคหวัตถุ ๔ สัปปุริสธรรม ๗ อิทธิบาท ๔ พรหม วิหารธรรม หิริโอตตัปปะ โสรัจจะ มโนธรรม คุณธรรม ศรัทธา การมีสติ ลดทิฏฐิและทศพิธราชธรรม ๑๐

รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีลำดับ ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) บูรณา การนำหลักการบริหารทางพุทธศาสนาและหลักการบริหารแบบธรรมมาภิบาล เพื่อกำหนดค่านิยมที่ พึงประสงค์ขององค์กร 3) กำหนดวิธีการบริหารองค์กรให้ความรู้ โดยการสัมมนา ฝึกอบรม เพื่อพัฒนา ตนเอง พัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์กร และ4) กำหนดลักษณะการบริหารที่พึงประสงค์ เพื่อเกิด ประโยชน์ตน (องค์กร) เกิดประโยชน์ผู้อื่น (ประชาชน) และเกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย สามารถเป็น ต้นแบบและเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่องค์กรอื่นๆ ต่อไป.

Dissertation Title : THE MODEL AND PROCESS OF LOCAL ADMINISTRATION
ON INTEGRATED BUDDHISM

Researcher : Mr. Pakorn Mahakuntha

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisor Committee

: Ven. Dr. P.B. Saneh Ñānamedhi, B.A., M.A., Ph.D. (Philosophy)

: Dr.Paitoon Ruensat, Pali VII., B.A., MA., M. Phil.,
Ph.D. (Buddhist Studies)

: Assoc.Prof. Uthen Panyo, B.Ed. Hons., M.Ed.(Ed.Res)

Date of Graduation : March 16, 2014.

The dissertation consisted of 3 objectives as 1) to study the principles of Buddhist management, 2) to study the principles of Good Governance in the management of the local government, and 3) to create patterns and processes of local governments on integrated Buddhism. Data were collected and analysis from questionars on the application of the principles of Buddhism. The sample consisted from the local government executives and people in local government Lamphun's number 58 in 8 districts of 474 samples as an executive organization of 174 employees, people 300 samples and the conclusion of the interview, the chief executive of 5 samples in Lamphun Province.

The results revealed that :

The principles of Buddhaddhamma in management of the organization as : Adhipateyya, Agati, Brahmavihāra, Iddhipāda, Sangahavatthu, Aparihaniyadhamma, Sappurisadhamma, Rājadhamma or duties of the king and Cakkavatti-vatta.

The principles of Good Governance in local government issued in the Order of the Prime Minister with the creation of governance and social good in 2542 B.E. (1999 A.R.), consisted of 6 rules as the followings : 1) the rule of law 2) the virtue 3) the transparency 4) the participation 5) the primary responsibility and 6) the main value.

In local administrative organization on the principles of Buddhaddhamma and Good Governance, the local government executives have their opinion about the model and process of local administration were evaluated the quality in highest level of all sorted in descending include: Iddhipāda, Sangahavatthu, Brahmavihāra, Sappurisa dhamma, the virtue, the rule of law, the main value, the primary responsibility, the participation, and lowest the transparency. The local people have their opinion about

the model and process of local administration were evaluated the quality in highest level of all sorted in descending include: Iddhipāda, Sangahavatthu, Brahmavihāra, Sappurisa dhamma, the virtue, the main value, the primary responsibility, the rule of law, the transparency and lowest the participation. While the chief executive group are 5 in number for adopting the principles of Buddhism integrated in the management of local government. Many religious topics as: Sikkhā, Samādhi, Sangahavatthu, Sappurisdhamma, Iddhipāda, Brahmavihāra Hiri-Ottappa, Soracca, Manodhamma, Virtues, Saddhā, Sati, Ditthi and Rājadhamma or duties of the king.

The model and process of local administration on integrated Buddhism have a sequence of stages: 1) to cultivate the desirable values in the strategic management of the organization 2) to set up the desirable values with the determine the principles of integrated Buddhism and Good Governance in local the organization 3) to determine how to give the organizational knowledge through seminars, training to develop their human resource development and organizational development and 4) to determines the desirable for the sake of identity (organization) others benefit (people) and beneficial to both parties that can be a model and a role model to other organizations.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่อง รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ผู้วิจัยได้รับสนับสนุนทุนการวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๕๕ การวิจัยนี้ ทำการศึกษาหลักการบริหารองค์กรตามแนวทางพระพุทธศาสนา ตามหลักธรรมาภิบาล และศึกษาแนวทางการสร้างรูปแบบ กระบวนการบริหาร ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัย ขอกราบนมัสการ ขอกราบขอบคุณ ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่ คณะกรรมการสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช.) พระครูโฆสิต ปริยัตยาภรณ์ พระมหาดวงจันทร์ คุตตสีโล,ดร. พระใบฎีกาเสน่ห์ ญาณเมธี (ป่าเมืองมูล), ดร. ดร.ไพฑูรย์ รื่นสัตย์ คณะอาจารย์จากคณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ดร.พิสิฐ โคตรสุโพธิ์ รศ.อุเทน ปัญโญ รศ.สนิท สัตโยภาส และคณะอาจารย์ทุกรูป/คน ที่ให้ข้อมูล คำแนะนำอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งท่านผู้ให้การสนับสนุนและมีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณนายณรงค์ สิทธิสอน ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ที่เขียนบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดลำพูน ประชาชนในจังหวัดลำพูน ผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนท่านผู้มีอุปการคุณอีกหลายๆ ท่าน ที่ไม่ได้กล่าว नामไว้ในที่นี้

งานวิจัยนี้ เป็นประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาการบริหาร องค์กรศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ และในหน่วยงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของการบริหารองค์กร รวมทั้งพัฒนาผลงานวิจัยอื่นๆ ต่อไป

นายปรกรณ์ มหากันธา

1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อภาษาไทย

๑.๑ คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม/ ข้อ/ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่างเช่น ม.อ.(บาลี) 14/20/100 = มัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก พระไตรปิฎก เล่มที่ 14 ข้อที่ 20 หน้า 100 ที.ม. (ไทย) 10/16/10 = ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ 10 ข้อที่ 16 หน้า 10

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.จุ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย ปารวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(บาลี)	=	สุตตันตปิฎก มุลปณณาสกปาลี	(ภาษาบาลี)
ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณณาสก	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ดิกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก	(ภาษาไทย)

1.2 คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์อรรถกถา

อักษรย่อที่ใช้อ้างอิงคัมภีร์อรรถกถา ใช้ระบบระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี) ข้อ / หน้า ตัวอย่างเช่น ขุ.ธ.อ. (บาลี) 4/30 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายถึง ขุททกนิกาย ธรรมบท ฐิติบัญญัติกถา เล่มที่ 4 หน้า 30 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.อ.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา ปาราชิกกัณฐ - สังฆาติเสสาติ - มหาวรรคาคติ อรรถกถา (ภาษาไทย)
-------	-------	---	---

2. คำย่อในภาษาอังกฤษ

ibid. Ividen	เรื่องเดียวกัน
P. page	หน้า
vol. volume	เล่มที่